

**PARLAMENTARNA SKUPŠTINA
BOSNE I HERCEGOVINE**

399

Na temelju članka IV. 4.a) Ustava Bosne i Hercegovine, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine, na sjednici Zastupničkog doma, održanoj 27. srpnja 2004, i na sjednici Doma naroda, održanoj 9. rujna 2004, usvojila je

**ZAKON
O HRANI**

I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.
Cilj i opseg

- Ovim se zakonom uređuje osnova za osiguranje visoke razine zaštite zdravlja ljudi i interesa potrošača vezano uz hranu, uzimajući u obzir osobito raznolikost opskrbe hranom uključujući tradicionalne proizvode, uz osiguranje efikasnog funkcioniranja unutarnjeg tržišta. Utvrđuju se jedinstvena načela i mjerodavnosti, pretpostavke ostvarivanja snažnije znanstvene osnove, učinkovita organizacijska struktura i postupci koji će biti u osnovi odlučivanja u pitanjima zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane i stočne hrane.
- Za pitanja iz stavka 1. ovaj zakon iznosi opća načela o hrani i hrani za životinje općenito, te osobito zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane i stočne hrane, na razini Bosne i Hercegovine.
- Njime se utvrđuju postupci za pitanja koja izravno ili neizravno utječu na zdravstvenu ispravnost i kvalitet hrane i stočne hrane.
- Ovim se zakonom propisuje osnivanje Agencije za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Agencija).
- Ovaj se zakon primijenjuje na sve faze proizvodnje, prerade, obradbe i distribucije hrane i stočne hrane.
- Odredbe ovog zakona ne primjenjuju se na primarnu proizvodnju za privatnu kućnu uporabu niti na kućnu

pripremu, rukovanje ili skladištenje hrane za privatno kućno konzumiranje.

Članak 2.

Definicija hrane

- U smislu ovog zakona, hrana je svaka tvar ili proizvod prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je konzumiranju od strane ljudi ili se može očekivati da će ga ljudi konzumirati.
- Pojam hrane uključuje i piće, žvakaću gumu, prehrambene aditive i bilo koju drugu tvar koja se namjerno ugrađuje u hranu tijekom njezine proizvodnje, pripreme ili obrade.
- Pojam hrane uključuje i vodu, i to:
 - vodu koja služi za javnu opskrbu pučanstva kao voda za piće,
 - vodu koja se upotrebljava i/ili ugrađuje u hranu tijekom njezine proizvodnje, pripreme ili obrade,
 - vodu pakiranu u originalno pakiranje kao stolna voda, mineralna voda i izvorska voda.
- Pojam hrane ne uključuje:
 - hranu za životinje koje ne proizvode hranu ili se ne upotrebljavaju za proizvodnju hrane
 - žive životinje, osim ako su pripremljene za stavljanje u promet radi konzumiranja od strane ljudi,
 - biljke prije žetve, berbe ili pobiranja plodova,
 - lijekove i medicinske proizvode definirane posebnim propisom,
 - kozmetiku definiranu posebnim propisom,
 - duhan i duhanske proizvode definirane posebnim propisom,
 - narkotike ili psihotropne tvari unutar značenja iz Jedinstvene konvencije Ujedinjenih naroda o narkoticima, 1961. i Konvencije Ujedinjenih naroda o psihotropnim tvarima, 197., te
 - rezidue i kontaminante, kao i prirodne sastojke biljnog i životinjskog podrijetla koji štetno djeluju na zdravlje ljudi.

Članak 3.

Značenje pojedinih izraza

Izrazi upotrijebljeni u ovom zakonu imaju sljedeće značenje:

1. **Propisi o hrani** su ovaj Zakon, provedbeni propisi doneseni na temelju ovoga zakona te drugi posebni propisi (zakoni i podzakonski propisi) koji se odnose na hranu, osobito na higijenu, zdravstvenu ispravnost i kvalitetu hrane, a obuhvataju sve faze proizvodnje, prerade, obrade i distribucije hrane, kao i hrane za životinje koje proizvode hranu ili se upotrebljavaju za proizvodnju hrane,
2. **Poslovanje s hranom** je poslovni postupak, bez obzira na to je li poduzet zbog ostvarivanja dobiti ili ne, javni ili privatni, u sklopu kojeg se izvršavaju poslovi vezani za bilo koju fazu proizvodnje, prerade, obrade, skladištenja, prijevoza ili distribucije hrane,
3. **Subjekt u poslovanju s hranom** je fizička ili pravna osoba, registrirana za obavljanje određenih djelatnosti vezanih uz poslovanje s hranom, odgovorna da osigura nesmetanu provedbu odredbi propisa o hrani unutar poslovanja kojim upravlja,
4. **Hrana za životinje** je svaka tvar ili proizvod, uključujući i dodatke hrani za životinje, prerađen, djelomično prerađen ili neprerađen, a namijenjen je hranidbi životinja, koje proizvode hranu ili se upotrebljavaju za proizvodnju hrane,
5. **Poslovanje s hranom za životinje** je poslovni postupak, bez obzira na to je li poduzet zbog ostvarivanja dobiti ili ne, javni ili privatni, u sklopu kojeg se izvršavaju poslovi proizvodnje, prerade, obrada, skladištenja, prijevoza ili distribucije hrane za životinje, uključujući i proizvodnju, preradu ili skladištenje hrane za životinje namijenjene ishrani životinja na vlastitom gospodarstvu,
6. **Subjekt u poslovanju s hranom za životinje** je fizička ili pravna osoba, registrirana za obavljanje određenih djelatnosti vezanih uz poslovanje s hranom za životinje, odgovorna da osigura nesmetanu provedbu odredbi propisa o hrani unutar poslovanja kojim upravlja,
7. **Mjerodavni organi** u smislu ovog zakona su tijela koja upravljaju rizikom, a to su: Agencija, Ured za veterinarstvo Bosne i Hercegovine, Uprava Bosne i Hercegovine za zaštitu zdravlja bilja i mjerodavni organi entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko Distrikt),
8. **Maloprodaja** je rad s i/ili prerada hrane i skladištenje hrane na prodajnom mjestu ili isporuka krajnjem potrošaču, a uključuje distributivne terminale, djelatnosti pripreme i posluživanja hrane, kantine, institucijsko ugostiteljstvo, restorane i druge slične djelatnosti posluživanja hrane, prodavaonice, distributivne centre u supermarketima i veleprodajna mjesta,
9. **Stavljanje na tržište** je držanje hrane ili hrane za životinje u svrhu prodaje, uključujući i ponudu za prodaju, te prodaju ili bilo koji drugi oblik prijenosa, bez obzira na to je li besplatan ili nije, distribuciju i druge oblike prijenosa, i to na području Bosne i Hercegovine,
10. **Rizik** je vjerojatnost i težina štetnog djelovanja opasnosti na zdravlje ljudi,
11. **Analiza rizika** je proces koji se sastoji od tri međusobno povezane komponente: procjene rizika, upravljanja rizikom i obavještanja o riziku,
12. **Procjena rizika** je znanstveno utemeljen proces koji se sastoji od četiri faze: identifikacije opasnosti, karakterizacije opasnosti, procjene izloženosti i karakterizacije rizika,
13. **Upravljanje rizikom** je proces kojim se uspoređuju različite mogućnosti postupanja mjerodavnih tijela u svezi s rizikom, u suradnji sa zainteresiranim sudionicima, uzimajući u obzir procjenu rizika i druge relevantne čimbenike, a ako je potrebno i proces odabiranja odgovarajućih preventivnih i kontrolnih mjera,
14. **Obavještanje o riziku** je interaktivna razmjena informacija i mišljenja tijekom cijeloga procesa analize rizika, a u vezi s opasnostima i rizicima, s rizikom povezanim čimbenicima i predodžbama o riziku, između procjenitelja rizika, mjerodavnih tijela, potrošača, proizvođača hrane i hrane za životinje, akademske zajednice i drugih zainteresiranih strana, uključujući objašnjenje nalaza pri procjeni rizika, te osnove za donošenje odluka pri upravljanju rizikom,
15. **Opasnost** je biološki, kemijski, radiološki ili fizički čimbenik u hrani i hrani za životinje ili stanje hrane i hrane za životinje, s mogućnošću da štetno djeluje na zdravlje ljudi,
16. **Sljedivost (mogućnost praćenja)** je mogućnost ulazanja u trag hrani, hrani za životinje, životinji koja proizvodi hranu, odnosno služi za proizvodnju hrane, sirovini ili tvari koja je namijenjena ugrađivanju ili se očekuje da će biti ugrađena u hranu ili hranu za životinje, kroz sve faze proizvodnje, prerade i distribucije,
17. **Faza proizvodnje, prerade, obrade i distribucije** je bilo koja faza, uključujući uvoz i primarnu proizvodnju, preradu, obradu, skladištenje, prijevoz, prodaju ili opskrbu krajnjeg potrošača hranom, i gdje je to u vezi, uvoz, proizvodnju, izradu, obradu, skladištenje, prijevoz, distribuciju, prodaju hrane za životinje te opskrbu hranom za životinje,
18. **Primarna proizvodnja** je proizvodnja i uzgoj primarnih poljoprivrednih proizvoda u biljnogojstvu, stočarstvu i ribarstvu, uključujući žetvu i pobiranje plodova, mužu i uzgoj životinja prije klanja, lov i ribolov, te sakupljanje samoniklih plodova i biljaka,
19. **Potrošač** je krajnji konzument prehrambenih proizvoda koji neće koristiti prehrambeni proizvod kao dio bilo kakvog posla ili djelatnosti vezane uz prehrambeni proizvod,
20. **Službena kontrola** je nadzor nad higijenom, zdravstvenom ispravnošću i kvalitetom hrane i hrane za životinje radi utvrđivanja usklađenosti s odredbama propisa o hrani,
21. **Granični inspektori**, u smislu odredaba ovog zakona su granični inspektori nadležnih organa,
22. **Zdravstvena ispravnost hrane** podrazumijeva sigurnost da hrana neće prouzročiti štetne utjecaje na zdravlje ljudi ako je pripremljena i konzumirana sukladno njenoj namjeni,
23. **Higijena hrane** podrazumijeva mjere i uvjete potrebne za kontrolu opasnosti i osiguranje prikladnosti hrane za ljudsku konzumaciju sukladno njenoj namjeni,
24. **Sigurna hrana** je ona hrana koja ne može štetno utjecati na zdravlje ljudi i koja je prikladna za ljudsku uporabu,
25. **Zdravstvena ispravnost hrane za životinje** podrazumijeva neškodljivost hrane za životinje na zdravlje životinja te posredno za zdravlje ljudi, koji konzumiraju proizvode dobivene od tih životinja, a s obzirom na prisutnost određenih bioloških, kemijskih, radioloških ili fizičkih tvari u hrani za životinje,
26. **Kontaminant (ili štetna tvar)** je biološka, kemijska, radiološka ili fizička tvar štetna za zdravlje ljudi, koja nije namjerno dodana hrani, a prisutnost koje je u hrani posljedica postupaka tijekom proizvodnje (uključujući postupke izvršene tijekom uzgoja usijeva i životinja te primjene veterinarskih lijekova), prerade, pripreme, tretiranja, pakiranja, transporta ili skladištenja te hrane, ili posljedica zagađenja okoliša,
27. **Rezidua (zaostala tvar)** je ostatak bioloških ili kemijskih tvari koje se dopušteno koriste u određenim količinama i u određenim razdobljima primarne proizvodnje hrane, kao i ostatak njihovih metabolita te produkata njihove razgradnje; rezidue ne podrazumijevaju prehrambene aditive,
28. **Prehrambeni aditiv** je svaka tvar koja se uobičajeno ne konzumira, niti je tipičan sastojak hrane, bez obzira na prehrambenu vrijednost, a dodaje se namjenski radi tehnoloških i senzorskih svojstava hrane u tehnološkom postupku proizvodnje, tijekom pripreme, obradbe, prerade, oblikovanja, pakiranja, transporta i čuvanja,
29. **Dodatak hrani za životinje** je svaka tvar koja, kad je ugrađena u hranu za životinje, može utjecati na svojstva hrane za životinje ili na uzgoj životinja koje proizvode

- hranu ili se upotrebljavaju za proizvodnju hrane namijenjene ljudskoj konzumaciji,
30. **Kvalitete hrane** su sveukupna svojstva hrane koja pridonose njezinoj sposobnosti da zadovolji potrebe krajnjeg potrošača,
 31. **Deklariranje** je stavljanje pisanih oznaka, trgovačkih oznaka, zaštitnog znaka, naziva marke, slikovnih prikaza ili simbola koji se odnose na hranu ili hranu za životinje, a stavljaju se na ambalažu, naljepnicu ili privjesnicu ili na mjesto vidljivo potrošaču za nepakiranu hranu,
 32. **Predmeti koji dolaze u neposredan dodir s hranom** su posude, pribor, oprema, uređaji i ambalaža koji se rabe u poslovanju s hranom,
 33. **Nova hrana** su hrana i sastojci hrane koji se do sada nisu znatnije rabili za prehranu ljudi u Bosni i Hercegovini,
 34. **Genetski modificirani organizam(u daljnjem tekstu: GMO)** je organizam, osim ljudskog bića, kojemu je nasljedni materijal namjerno izmijenjen na način koji se ne može postići prirodno razmnožavanjem i/ili prirodnom rekombinacijom.

II - OPĆA NAČELA

1. Načela analize rizika

Članak 4.

Opći ciljevi

1. Propisi o hrani imaju jedan ili više općih ciljeva visokog stupnja zaštite života i zdravlja ljudi i zaštite interesa potrošača, uključujući čestito postupanje u trgovini hranom, uzimajući u obzir, prema potrebi, zaštitu zdravlja i dobrobiti životinja, te zdravlja bilja i okoliša.
2. Ako postoje međunarodni standardi ili je neminovno njihovo usvajanje, oni će se uzeti u obzir pri izradi ili prilagodbi propisa o hrani, osim ako su ti standardi ili njihovi dijelovi neučinkoviti ili neprikladni za ispunjavanje legitimnih ciljeva propisa o hrani ili postoji znanstveno opravdanje za njihovu neprimjenu.

Članak 5.

Procjena rizika

1. Da bi se postigao glavni cilj, odnosno visoka razina zaštite života i zdravlja ljudi, mjere koje se primjenjuju sukladno propisima o hrani temelje se na procjeni rizika, osim kada to nije primjereno okolnostima ili naravi same mjere.
2. Procjena rizika temelji se na dostupnim znanstvenim dokazima i obavlja se na neovisan, objektivan i transparentan način.
3. Procjenu rizika obavlja Agencija, u suradnji s nadležnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

Članak 6.

Obavješćavanje o riziku

Obavješćavanje o riziku obavlja Agencija da bi:

- a) mjerodavna tijela,
- b) subjekti u poslovanju s hranom i subjekti u poslovanju s hranom za životinje,
- c) potrošači,
- d) druge mjerodavne institucije i zainteresirane strane, dobili pravovremenu, pouzdanu, objektivnu i razumljivu informaciju o opasnostima, odnosno riziku povezanom s hranom, odnosno hranom za životinje.

Članak 7.

Upravljanje rizikom

1. Upravljanje rizikom osigurava da preventivne i kontrolne mjere, poduzete radi smanjenja, uklanjanja ili izbjegavanja rizika za zdravlje ljudi pri konzumiranju hrane, budu utemeljene na rezultatima procjene rizika te da budu učinkovite, nepristrane i primjerene.
2. Upravljanje rizikom obavljaju mjerodavni organi.

2. Načelo predostrožnosti

Članak 8.

Načelo predostrožnosti

1. U posebnim okolnostima kad je, nakon procjene dostupnih informacija, identificirana mogućnost štetnog djelovanja hrane na zdravlje ljudi, da bi se razjasnile znanstvene nedoumice, mjerodavni organi mogu poduzeti privremene mjere upravljanja rizikom prijeko potrebne za osiguranje najviše moguće razine zaštite zdravlja ljudi do pribavljanja daljnjih znanstveno utemeljenih informacija potrebnih za sveobuhvatnu procjenu rizika.
2. Mjere poduzete na temelju stavka 1. ovoga članka moraju biti primjerene i ne ograničavati trgovinu više nego što je potrebno da bi se postigla visoka razina zaštite zdravlja ljudi, vodeći pritom računa o njihovoj tehničkoj i ekonomskoj izvedivosti te utvrđenom činjeničnom stanju.
3. Poduzete se mjere moraju ponovno razmotriti u primjerenom roku, ovisno o naravi identificiranog rizika za život i zdravlje ljudi, te o tipu znanstveno utemeljenih informacija potrebnih za razjašnjenje znanstvenih nedoumica, kao i za provedbu sveobuhvatne procjene rizika.

3. Načelo transparentnosti

Članak 9.

Otvorenost u radu

Agencija neposredno ili putem ovlaštenih predstavnika potrošača ili drugih zainteresiranih skupina, tijekom pripremanja, vrednovanja i revizije mjera za upravljanje rizikom mora provoditi otvorene i transparentne javne konzultacije, osim kada to hitnost ne dopušta.

Članak 10.

Izvješćavanje javnosti

Ako postoji osnovana sumnja da bi hrana ili stočna hrana mogli predstavljati rizik za zdravlje ljudi ili životinja Agencija će poduzeti korake da obavijeste javnost o opasnostima za zdravlje; pri tome treba identificirati hranu ili stočnu hranu u najvećoj mogućoj mjeri, navodeći vrstu hrane ili stočne hrane, rizik koji predstavlja, te mjere koje se poduzimaju ili će se poduzeti za sprječavanje, smanjenje ili uklanjanje rizika.

4. Zaštita interesa potrošača

Članak 11.

Zaštita interesa potrošača

Propisi o hrani usmjereni su zaštiti interesa potrošača i osiguravaju osnovu temeljem kojih će potrošači biti informirani prije izbora prehrambeni proizvodi koju će konzumirati. Cilj propisa o prehrambenim proizvodima je sprečavanje:

- a) nečestitih ili obmanjujućih postupaka,
- b) patvorenje prehrambenih proizvoda, i
- c) svih drugih postupaka koji mogu dovesti potrošača u zabludu.

III - ZDRAVSTVENA ISPRAVNOST HRANE

Članak 12.

Opće odredbe

1. Zdravstveno je ispravna hrana koja ne može prouzročiti štetne utjecaje na zdravlje ljudi, ako je proizvedena, pripremljena i konzumirana sukladno njenoj namjeni.
2. Nije dopušteno stavljanje na tržište zdravstveno neispravne hrane.
3. Hrana je zdravstveno neispravna ako je:
 - a) štetna za zdravlje ljudi,
 - b) neprikladna za ljudsku konzumaciju.

Članak 13.

Zdravstvena neispravnost

1. Pri odlučivanju je li neka hrana zdravstveno neispravna, uzimaju se u obzir:
 - a) uvjeti u svakoj fazi proizvodnje, prerade, obradbe i distribucije hrane te uvjeti čuvanja i držanja do

- prodaje krajnjem potrošaču, kao i uvjeti za pripremanje i konzumiranje sukladno njenoj namjeni,
- b) informacije koje su dane krajnjem potrošaču, uključujući podatke na deklaraciji i informacije koje su općenito dostupne krajnjem potrošaču u svezi s izbjegavanjem specifičnih štetnih djelovanja na zdravlje ljudi neke određene hrane ili kategorije hrane.
2. Pri odlučivanju je li neka hrana štetna za zdravlje ljudi, uzimaju se u obzir:
 - a) mogući neposredni ili posredni, kratkoročni ili dugoročni štetni učinci te hrane na zdravlje osobe koja je konzumira te učinci na buduće generacije,
 - b) moguće kumulativno toksično djelovanje,
 - c) posebna zdravstvena osjetljivost specifične kategorije potrošača na hranu namijenjenu toj kategoriji potrošača.
 3. Pri odlučivanju je li neka hrana neprikladna za ljudsku konzumaciju, treba uzeti u obzir je li ta hrana neprihvatljiva za uporabu kojoj je namijenjena zbog njezine kontaminacije, vanjskim uzročnikom ili na neki drugi način, zbog truljenja, kvarenja ili raspadanja.
 4. Kada je hrana, za koju je utvrđeno da je zdravstveno neispravna, dio jedne proizvodne partije, serije ili pošiljke istovrsne hrane po kategoriji i opisu, drži se da je sva hrana u toj proizvodnoj partiji, seriji ili pošiljci zdravstveno neispravna, osim ako se nakon obavljene laboratorijske analize i/ili superanalize utvrdi suprotno.

Članak 14.

Hrana štetna i neprikladna za zdravlje ljudi

1. Štetnom za zdravlje ljudi smatra se hrana ako:
 - a) sadrži mikroorganizme ili tkivne parazite opasne za zdravlje ljudi, bakterijske toksine, mikotoksine, histamin i njemu slične tvari ili i druge mikroorganizme ili tkivne parazite iznad dopuštenih količina,
 - b) sadrži prirodne toksine ili druge prirodne toksične tvari iznad dopuštenih količina,
 - c) sadrži ostatke pesticida, veterinarskih lijekova, metale i metaloide te druge tvari štetne za zdravlje ljudi iznad dopuštenih količina,
 - d) sadrži prehrambene aditive koji se ne smiju rabiti u određenoj vrsti hrane ili ako je sadržaj prehrambenih aditiva prisutnih u hrani iznad dopuštenih količina,
 - e) sadrži radionuklide iznad propisane granice ili ako je ozračena iznad dopuštene granice,
 - f) ambalaža sadrži mikroorganizme ili druge tvari koje mogu utjecati na povećanje sadržaja tvari štetnih za zdravlje ljudi u hrani,
 - g) ako potječe od uginulih životinja ili od životinja kojih klaonička obradba iz bilo kojeg razloga nije dopuštena.
2. Neprikladnom za ljudsku konzumaciju smatra se hrana ako:
 - a) su senzorska svojstva hrane zbog fizikalnih, kemijskih, mikrobioloških ili drugih procesa izmijenjena toliko da hrana nije prikladna za prehranu ljudi,
 - b) sadrži tvari ili sirovine koje nisu toksikološki evaluirane, provjerene i sigurne za ljudsku uporabu,
 - c) sadrži mehanička onečišćenja i primjese koje mogu biti štetne za zdravlje ljudi,
 - d) je ambalaža neprikladna ili oštećena tako da su moguće mikrobiološke i kemijske promjene hrane u granicama većim od dopuštenih.

Članak 15.

Ograničenje i povlačenje hrane na tržištu

1. Agencija, u suradnji s mjerodavnim organima, donosi mjere ograničenja stavljanja hrane na tržište i zahtjev za

povlačenje hrane s tržišta, ako postoje razlozi za sumnju da je hrana zdravstveno neispravna.

2. O poduzetim mjerama iz stavka 1. Agencija je dužna odmah izvijestiti Ministarstvo vanjske trgovine i ekonomskih odnosa (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) i Vijeće ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara).

Članak 16.

Provedbeni propisi iz domena higijene i zdravstvena ispravnost

Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, u suradnji sa mjerodavnim organima, donosi provedbene propise o primjeni bilo kojeg postupka u proizvodnji, preradi, obradbi i distribuciji, a koji može utjecati na higijenu i zdravstvenu ispravnost hrane i hrane za životinje.

IV - KVALITETA HRANE

Članak 17.

Uvjeti za stavljanje na tržište

1. Subjektima u poslovanju s hranom dopušteno je da proizvode, stavljaju na tržište hranu propisanog kvaliteta, kao i hranu za koju nisu propisani zahtjevi kvaliteta, ako hrana odgovara odredbama o zdravstvenoj ispravnosti i navodima na deklaraciji.
2. Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta, donosi provedbene propise kojima se uređuje kvaliteta hrane, radi:
 - a) zaštite interesa potrošača,
 - b) omogućavanja potrošačima da izvrše izbor u vezi s hranom koju konzumiraju,
 - c) zaštite interesa proizvođača.
3. Provedbenim propisima iz stavka 2. ovoga članka utvrđuju se zahtjevi koji se odnose na:
 - a) obveze subjekata u poslovanju s hranom vezano za kvalitetu,
 - b) klasifikaciju, kategorizaciju i naziv hrane,
 - c) senzorska svojstva i sastav hrane,
 - d) vrstu i količinu sirovina, podataka i drugih tvari koji se rabe u proizvodnji i preradi hrane,
 - e) tehnološke postupke koji se primjenjuju u proizvodnji i preradi hrane,
 - f) metode uzimanja uzoraka i analitičke metode radi kontrole kvaliteta hrane,
 - g) dodatne ili specifične podatke koji bi trebali biti navedeni na deklaraciji hrane, a od interesa su za potrošača.

Članak 18.

Hrana neodgovarajuće kvalitete

Hranom neodgovarajuće kvalitete smatra se:

- a) hrana koja ne zadovoljava propisane standarde kvalitete,
- b) nepotpuno, neodgovarajuće ili nepropisno deklarirana hrana,
- c) neovlaštena uporaba tuđeg robnog žiga, imena tvrtke i oznake.

Članak 19.

Ograničenje i povlačenje nekvalitetne hrane na tržištu

Agencija, u suradnji s mjerodavnim organima, donosi mjere ograničenja stavljanja hrane na tržište i zahtjev za povlačenje hrane s tržišta, ako postoje razlozi za sumnju da je hrana neodgovarajuće kvalitete.

V - UVOZ I IZVOZ HRANE

Članak 20.

Uvoz

Hrana koja se uvozi u Bosnu i Hercegovinu mora biti u skladu s relevantnim odredbama propisa o hrani ili uvjetima koje Bosna i Hercegovina priznaje barem kao ekvivalentne

istima ili, ako postoji poseban sporazum između Bosne i Hercegovine i zemlje izvoza, s odredbama tog sporazuma.

Članak 21.

Izvoz

1. Hrana izvezena iz Bosne i Hercegovine, radi stavljanja na tržište u drugoj zemlji, mora udovoljavati odredbama propisa o hrani.
2. Hrana izvezena iz Bosne i Hercegovine, radi stavljanja na tržište u drugoj zemlji, mora udovoljavati uvjetima utvrđenim zakonima koji su na snazi u zemlji uvoznici.

Članak 22.

Nadzor zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane pri uvozu

1. Uvoznik hrane mora graničnom inspektoru podnijeti zahtjev za pregled pošiljke hrane koju uvozi radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti i kvaliteta.
2. Mjerodavnosti graničnih inspektora u pogledu mjerodavnosti prema pojedinim vrstama hrane i hrane za životinje utvrđuje Vijeće ministara na prijedlog Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima.
3. Pregled pošiljke radi utvrđivanja zdravstvene ispravnosti i kvaliteta hrane obavlja se na graničnim prijelazima ili u mjestu carinjenja robe.
4. Mjerodavni granični inspektor, radi provjere zdravstvene ispravnosti i kvalitete hrane koja se uvozi, ima pravo uzimati uzorke i dati ih na ispitivanje u ovlaštene laboratorije.

Članak 23.

Međunarodna svjedodžba (certifikat)

1. Pri uvozu hrane za koju je, sukladno propisima o hrani obavezna međunarodna svjedodžba (certifikat) o zdravstvenoj ispravnosti i kvaliteti, pošiljke mora pratiti propisana međunarodna svjedodžba (certifikat) o zdravstvenoj ispravnosti i kvaliteti.
2. Međunarodna svjedodžba (certifikat) i drugi dokumenti moraju biti i na jednom od službenih jezika i pisama koji su u uporabi u Bosni i Hercegovini.

VI - UPISNIK I ODOBRAVANJE OBJEKATA

Članak 24.

Objekti

1. Objekti koji se koriste u primarnoj proizvodnji, proizvodnji, preradi, obradbi i skladištenju hrane moraju biti upisani u Registru Agencije.
2. Agencija, u suradnji s mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta, donosi propis o sadržaju, obliku i načinu vođenja upisa.
3. Agencija, u suradnji s mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta, donijet će provedbene propise kojim će se utvrditi vrsta objekata za koje je potrebno provest postupak odobravanja te rok u kojemu će subjekti koji već posluju s hranom u objektima koji podliježu postupku odobravanja udovoljiti uvjetima propisanim posebnim propisima.

VII - OBVEZE SUBJEKATA U POSLOVANJU S HRANOM

Članak 25.

Opća odgovornost za higijenu i zdravstvenu ispravnost hrane

1. Subjekti koji obavljaju djelatnosti vezane uz hranu u svim fazama proizvodnje, prerade, obrade i distribucije dužni su osigurati da hrana zadovoljava odredbe propisa o hrani relevantnih za njihove djelatnosti i nadzirati poštivanje propisa.
2. Za svaku štetu oštećenja zdravlja ljudi zbog konzumacije zdravstveno neispravne hrane odgovaraju subjekti u poslovanju s hranom u svim fazama proizvodnje, prerade, obradbe, distribucije i prodaje.

Članak 26.

Opći i specifični uvjeti higijene hrane

1. Subjekti u poslovanju s hranom na razini primarne proizvodnje moraju osigurati sustavno provođenje općih

ili specifičnih uvjeta higijene hrane koje utvrđuje Agencija, u suradnji s mjerodavnim organima.

2. Subjekti za proizvodnju, preradu, obradbu skladištenje i prijevoz hrane moraju osigurati sustavnu provedbu općih ili specifičnih uvjeta higijene koje utvrđuje provedbenim propisima Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta.
3. Subjekti koji posluju s hranom u maloprodaji moraju udovoljavati općim minimalno-tehničkim uvjetima koje propisuje Agencija, u suradnji s mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta.
4. Subjekti koji hranu na maloprodajnom mjestu pripremaju, obrađuju ili prerađuju te rashlađuju i/ili skladište tu hranu, moraju osigurati sustavnu provedbu specifičnih uvjeta higijene koje utvrđuje provedbenim propisima Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta.
5. Subjekti koji posluju s hranom u ugostiteljskoj djelatnosti moraju osigurati sustavnu provedbu općih i/ili specifičnih uvjeta higijene koje utvrđuje provedbenim propisom Agencija, u suradnji s mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

Članak 27.

Odgovornost u svezi s hranom koja ne udovoljava propisanim zahtjevima

1. Ako subjekt u poslovanju s hranom zna ili opravdano sumnja da hrana koju je uveo, proizveo, preradio, stavio na tržište ili distribuirao, ne udovoljava zahtjevima zdravstvene ispravnosti, dužan je odmah spriječiti stavljanje hrane na tržište, odnosno u slučajevima kada proizvod nije više pod njegovom neposrednom kontrolom o tome odmah obavijestiti mjerodavne organe.
2. Ako je hrana već stigla do potrošača, subjekt u poslovanju s hranom mora učinkovito i točno obavijestiti potrošače o razlozima za njezino povlačenje, i ako je potrebno, od potrošača tražiti povrat hrane kojom su već opskrbljeni, kada ostale mjere nisu dovoljne za postizanje visoke razine zaštite zdravlja.
3. Subjekt u poslovanju s hranom u maloprodaji ili distribucijskoj djelatnosti, koja nema izravnog utjecaja na ambalažu, deklariranje, zdravstvenu ispravnost i kvalitetu hrane, unutar granica svoje djelatnosti mora započeti postupak povlačenja s tržišta hrane koja ne udovoljava zahtjevima o zdravstvenoj ispravnosti kad o tome dobije obavijest, odnosno rješenje kojim se nalaže poduzimanje mjera.
4. Subjekt u poslovanju s hranom mora surađivati i ne smije sprečavati drugu osobu da surađuje s mjerodavnim organima u mjerama poduzetim radi smanjivanja rizika koji potječe od hrane kojom oni opskrbljuju ili su opskrbljivali tržište.
5. Subjekt u poslovanju s hranom mora mjerodavnim organima dati informacije prijeko potrebne za sljedivost hrane.

Članak 28.

Zahtjevi koji se odnose na mogućnost sljedivosti hrane

1. Mogućnost sljedivosti mora biti uspostavljena u svim fazama proizvodnje, prerade, obrade i distribucije hrane, sirovina biljnog i životinjskog podrijetla, životinja koje proizvode hranu ili služe za proizvodnju hrane, kao i sljedivosti bilo koje druge tvari koja je namijenjena ugradnji ili se može očekivati da će biti ugrađena u hranu.
2. Subjekti u poslovanju s hranom dužni su uspostaviti sustav evidencija, odnosno baze podataka i osigurati postupke koji će im omogućiti da u svakom trenutku mogu identificirati svaku pravnu i fizičku osobu koja ih je opskrbljivala hranom, životinjama koje proizvode hranu ili služe za proizvodnju hrane ili bilo kojim drugim tvarima koje su namijenjene proizvodnji ili se može očekivati da će biti upotrijebljene u proizvodnji hrane.

3. Subjekti u poslovanju s hranom dužni su uspostaviti baze podataka i osigurati postupke koji će im omogućiti da u svakom trenutku mogu identificirati druge subjekte u poslovanju s hranom kojima su isporučivali hranu.
4. Subjekti u poslovanju s hranom dužni su podatke iz st. 2. i 3. ovoga članka čuvati tri godine te ih na zahtjev u svakom trenutku učiniti dostupnim mjerodavnim tijelima.
5. Hrana koja je stavljena na tržište ili je vjerojatno da će biti stavljena na tržište mora biti deklarirana ili na drugi način identificirana putem odgovarajuće propisane dokumentacije ili drugih informacija, da bi se osigurala mogućnost sljedivosti.
6. Detaljne uvjete koji se odnose na zahtjeve sljedivosti iz ovog članka propisuje Vijeće ministara na prijedlog Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima entiteta i Brčko Distrikta.

Članak 29.

Zahtjevi koji se odnose na sustav samokontrole

1. Subjekt u poslovanju s hranom, osim na razini primarne proizvodnje, dužan je uspostaviti i provoditi redovite kontrole higijenskih i zdravstveno-tehničkih uvjeta proizvodnje u svakom objektu pod njegovom kontrolom, provedbom preventivnog postupka samokontrole, razvijenog sukladno načelima sustava analize opasnosti i kritičnih kontrolnih točaka.
2. Subjekt u poslovanju s hranom na razini primarne proizvodnje dužan je uspostaviti i provoditi redovite kontrole higijenskih i zdravstveno-tehničkih uvjeta proizvodnje u svakom objektu pod njegovom kontrolom provedbom preventivnog postupka samokontrole, razvijenog sukladno dobroj proizvođačkoj praksi.
3. Hrana koja se stavlja na tržište mora posjedovati odgovarajući dokumenat o zdravstvenoj ispravnosti i kvaliteti.
4. Uvjete za provedbu sustava samokontrole u objektima iz st. 1. 2. i 3. ovoga članka utvrđuju provedbenim propisima Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima sukladno mjerodavnostima utvrđenim u članku 26. st. 2. i 4. ovoga zakona.
5. Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima može u provedbenim propisima iz stavka 4. utvrditi izuzeća od odredbi iz stavka 1. ovoga članka za određene subjekte koji posluju s hranom, a posebice za male subjekte, određene kategorije subjekata u maloprodaji te u proizvodnji tradicionalnih proizvoda, uz uvjet da je osigurana primjerena razina higijene provedbom postupka samokontrole, razvijenog sukladno dobroj proizvođačkoj praksi.

VIII - NOVA HRANA

Članak 30.

Vrste nove hrane

1. U novu hranu ubrajaju se sljedeće vrste hrane:
 - a) hrana i sastojci hrane koji sadrže genetski modificirane organizme ili se sastoje od njih (u daljnjem tekstu: GMO),
 - b) hrana i sastojci hrane, osim prehrambenih aditiva (aroma i enzima), koji su proizvedeni od GMO, ali ne sadrže GMO,
 - c) hrana ili sastojci hrane s novom ili namjerno modificiranom primarnom molekularnom strukturom,
 - d) hrana i sastojci hrane koji se sastoje od mikroorganizama, gljivica ili algi ili su izolirani iz njih,
 - e) hrana ili sastojci hrane koji se sastoje od biljaka ili životinja, mineralnih ili sintetskih tvari ili su izlučeni iz njih, osim hrane i sastojaka hrane koji su dobiveni tradicionalnim načinima razmnožavanja ili za koje je odavno poznato da se sigurno mogu konzumirati,
 - f) hrana i sastojci hrane na kojoj je bio primijenjen proizvodni postupak koji se sada ne koristi, a u

slučajevima kada on uzrokuje znatne promjene u sastavu ili strukturi hrane ili sastojaka hrane, koje utječu na njihovu prehrambenu vrijednost, metabolizam, ili razinu nepoželjnih tvari.

2. Kategorije nove hrane navedene u stavku 1. ovoga članka ne smiju:
 - a) biti opasne za zdravlje krajnjeg potrošača,
 - b) stvarati zabludu kod krajnjeg potrošača,
 - c) razlikovati se toliko od hrane ili sastojaka hrane koju bi po svojoj namjeni trebali zamijeniti da bi njihova potrošnja bila za krajnjeg potrošača u prehrambenom smislu nepovoljna.
2. Na kategorije nove hrane iz stavka 1., a) i b) primjenjuju se odredbe ovoga zakona i posebnih propisa.

Članak 31.

Stavljanje na tržište nove hrane

1. Za stavljanje nove hrane prvi put na tržište Bosne i Hercegovine podnositelj zahtjeva mora pribaviti dopuštenje sukladno odredbama ovoga zakona i posebnog propisa.
2. Dopuštenje iz stavka 1. ovoga članka izdaje Agencija, na temelju prethodne suglasnosti mjerodavnih organa.
3. Dopuštenje za stavljanje na tržište hrane i sastojaka hrane koja sadrži ili se sastoji od GMO, te hrane i sastojaka hrane koja je proizvedena od GMO, ali ih ne sadrži, izdaje Agencija na temelju prethodne suglasnosti mjerodavnih organa.
4. Uvjete i postupak za izdavanje dopuštenja iz stavka 1. ovoga članka propisuje Vijeće ministara na prijedlog Agencije, uz prethodnu suglasnost nadležnih organa.

Članak 32.

Upisnik o izdanim dopuštenjima za stavljanje na tržište nove hrane

1. Agencija vodi upisnik o izdanim dopuštenjima za stavljanje na tržište nove hrane.
2. Sadržaj, oblik i način vođenja upisnika iz stavka 1. propisuje Agencija, u suradnji s mjerodavnim organima.

Članak 33.

Zabranu stavljanja na tržište nove hrane

1. Ako postoje znanstvene nedoumice glede štetnog djelovanja nove hrane na zdravlje ljudi, posebice hrane i sastojaka hrane koji sadrže genetski modificirane organizme ili se sastoje od njih, Agencija, u suradnji s mjerodavnim organima, može privremeno zabraniti njezino stavljanje na tržište radi sprečavanja ili umanjivanja mogućih negativnih utjecaja na zdravlje ljudi.
2. Agencija će, uz prethodnu suglasnost mjerodavnih organa, trajno zabraniti stavljanje na tržište nove hrane, posebice hrane i sastojaka hrane koji sadrže genetski modificirane organizme ili se sastoje od njih, ako se na temelju znanstvene procjene rizika utvrdi njezina štetnost za zdravlje ljudi.
3. Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima, može zabraniti privremeno ili trajno uvoz nove hrane koja sadrži genetski modificirane organizme u slučaju nedostatka znanstvenih informacija i znanja o mogućim razmjerima negativnih posljedica na život i zdravlje ljudi.

Članak 34.

Neškodljivo uklanjanje nove hrane

Nova hrana, posebice hrana i sastojci hrane koji sadrže genetski modificirane organizme ili se sastoje od njih, a za koju se utvrdi da ne udovoljava zahtjevima zdravstvene ispravnosti propisane ovim zakonom, mora se neškodljivo ukloniti sukladno posebnom propisu.

IX - SLUŽBENA KONTROLA ZDRAVSTVENE ISPRAVNOSTI, HIGIJSKE ISPRAVNOSTI I KVALITETE HRANE

Članak 35.

Službena kontrola zdravstvene ispravnosti, higijenske ispravnosti i kvalitete hrane

1. Službena kontrola zdravstvene ispravnosti, higijenske ispravnosti i kvalitete hrane uključuje jednu ili više od sljedećih aktivnosti:
 - a) inspeksijski nadzor,
 - b) pregled deklaracija, dokumentacije i službenih evidencija,
 - c) uzorkovanje i analizu,
 - d) pregled evidencija iz članka 28. ovoga zakona,
 - e) pregled provedbe i učinkovitosti sustava samokontrole objekta na temelju provjere evidencija i dokumentacije navedenih u članku 29. ovoga zakona.
2. Način provedbe službene kontrole, opća načela i sadržaj iz stavka 1. propisuje Vijeće ministara, na prijedlog mjerodavnih organa.

Članak 36.

Inspeksijski nadzor

1. Inspeksijski nadzor u svrhu službene kontrole zdravstvene ispravnosti, higijene i kvalitete hrane provode nadležni inspeksijski organi.
2. Inspeksijski nadzor provodi se i na temelju posebnih propisa ako nisu u opreci s odredbama ovoga zakona.

Članak 37.

Uzimanje uzoraka za laboratorijsku analizu

1. Radi službene kontrole zdravstvene ispravnosti i kvalitete hrane mogu se za potrebe laboratorijskih analiza uzeti uzorci sirovina, sastojka, tehnoloških pomagala i drugih tvari koje se rabe za pripremu i proizvodnju hrane, poluproizvoda, gotove hrane, predmeta koji dolaze u neposredan dodir s hranom, kao i sredstava za čišćenje i održavanje koja se rabe u poslovanju s hranom.
2. Subjekti u poslovanju s hranom dužni su za potrebe uzimanja uzoraka staviti besplatno na raspolaganje potrebne količine hrane, predmeta i sredstava iz stavka 1.

X - OVLAŠTENI ISPITNI LABORATORIJI I REFERENTNI LABORATORIJI

Članak 38.

Ovlašteni ispitni laboratoriji

1. Laboratorijske analize uzoraka iz čl. 22. i 37. ovoga zakona, uzetih radi službene kontrole hrane, provode laboratoriji ovlašteni od Vijeća ministara.
2. Uzorke uzima i dostavlja ovlaštenom ispitnom laboratoriju mjerodavni inspektor.
3. Troškove obavljenih analiza hrane proizvedene u Bosni i Hercegovini snosi mjerodavno tijelo, a ako hrana ne udovoljava zahtjevima propisanim na temelju ovoga zakona i/ili na deklaraciji navedenim podacima, troškove snosi subjekt u poslovanju s hranom koji hranu proizvodi i/ili stavlja na tržište.
4. Popis ispitnih laboratorija u kojem se navodi vrsta laboratorija i analize za koje su ovlašteni objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta.

Članak 39.

Ispitni laboratoriji

1. Ovlašteni ispitni laboratoriji iz članka 38. stavka 1. ovoga zakona mogu biti ovlašteni za obavljanje:
 - a) osnovnih analiza,
 - b) specijaliziranih analiza,
 - c) specijaliziranih analiza s mogućnošću izdavanja međunarodnih certifikata.
2. Ispitni laboratoriji ovlašteni za obavljanje analiza iz stavka 1. moraju ispunjavati uvjete utvrđene provedbenim propi-

sima koje na temelju ovoga zakona, donosi Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, u suradnji s mjerodavnim organima.

3. Ispitni laboratoriji ovlašteni za obavljanje analiza moraju ispunjavati uvjete utvrđene dobrom laboratorijskom praksom i dokazati kompetentnost.
4. Ispitni laboratoriji ovlašteni za obavljanje specijaliziranih analiza i izdavanje međunarodnih certifikata moraju ispunjavati uvjete utvrđene odgovarajućim normama i biti akreditirani od nezavisne institucije.
5. Vijeće ministara može utvrđivati i posebne uvjete koje moraju zadovoljavati ispitni laboratoriji iz stavka 1. b) i c).
6. Postupak ocjenjivanja i ovlašćivanja ispitnih laboratorija iz stavka 1. uređuje Vijeće ministara, na prijedlog Agencije, uz prethodno mišljenje Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine.
7. Akreditacija, ocjenjivanje i ovlašćivanje ispitnih laboratorija može se odnositi na pojedine analize ili skupine analiza te za pojedine vrste hrane.
8. Ovlašteni ispitni laboratoriji dužni su sudjelovati u odgovarajućim programima provjere stručnosti.

Članak 40.

Referentni laboratoriji

1. Za svaku analizu koja se provodi radi službene kontrole zdravstvene ispravnosti ili kvalitete hrane Vijeće ministara na prijedlog Agencije ovlašćuje referentni laboratorij za pojedine vrste analiza. Jedan laboratorij može biti referentan za više analiza.
2. Referentni laboratoriji moraju ispunjavati uvjete utvrđene odgovarajućim normama i biti akreditirani od nezavisne institucije.
3. Referentni laboratoriji iz stavka 1.:
 - a) savjetuju Agenciju i mjerodavne organe, ovisno o mjerodavnosti pri ovlašćivanju laboratorija koji su osposobljeni za obavljanje analiza radi službene kontrole,
 - b) koordiniraju i pružaju potporu, uključujući obučavanje i druge usluge, aktivnostima laboratorija u svezi s tehničkim standardima i metodologijama analiza koje obavljaju,
 - c) organiziraju usporedne testove standardiziranih uzoraka i sudjeluju u njima, na nacionalnoj i međunarodnoj razini, radi praćenja stručnosti ispitnih laboratorija,
 - d) osiguravaju da laboratoriji primjenjuju unutarnji sustav osiguranja kvalitete rada (što uključuje vrednovanje metode, vođenje evidencija, skladištenje reagensa, sigurnost i rutinsko kalibriranje opreme).
4. Troškove financiranja referentnih laboratorija za obavljanje poslova navedenih u stavku 3. snose mjerodavni organi.
5. Popis referentnih laboratorija u kojem se navode analize za koje su ovlašteni kao referentni laboratoriji objavljuje se u "Službenom glasniku BiH" i službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta.

XI - UPRAVLJANJE KRIZOM I HITNIM SLUČAJEVIMA

Članak 41.

Hitne mjere za osiguranje zdravstvene ispravnosti hrane

- a) Kad mjerodavni organ iz članka 15. ovoga zakona utvrdi da je hrana ozbiljan rizik za zdravlje ljudi ili okoliš, te da taj rizik ne može na zadovoljavajući način biti uklonjen, može ovisno o težini situacije, narediti jednu ili više mjera iz st. 3. i 4. ovoga članka.
- b) Agencija može narediti mjere iz st. 3. i 4. ovoga članka bez suglasnosti mjerodavnog organa, ako hitnost slučaja ne dopušta drukčije.
- c) Ako je hrana domaćeg podrijetla, mjere iz stavka 1. ovoga članka mogu biti:

- a) privremena zabrana stavljanja na tržište ili uporabe hrane,
 - b) određivanje posebnih uvjeta za navedenu hranu,
 - c) određivanje mjera neškodljivog uklanjanja navedene hrane,
 - d) druge odgovarajuće privremene mjere.
- d) Ako je hrana podrijetlom iz uvoza, mjere iz stavka 1. mogu biti:
- a) privremena zabrana uvoza hrane iz zemlje ili dijela zemlje izvoznice ili zemlje provoza,
 - b) određivanje posebnih mjera za navedenu hranu iz zemlje ili dijela zemlje izvoznice ili zemlje provoza,
 - c) određivanje mjera neškodljivog uklanjanja navedene hrane,
 - d) druge odgovarajuće privremene mjere.

Članak 42.

Opći plan upravljanja krizom

1. Agencija u suradnji s mjerodavnim organima, mora izraditi opći plan za upravljanje krizom na području zdravstvene ispravnosti hrane.
2. Plan iz stavka 1. koji donosi Vijeće ministara utvrđuje vrste rizika koji potječu od hrane i mogu neposredno ili posredno biti opasnost za ljudsko zdravlje, a koji vjerojatno neće biti uklonjeni ili smanjeni na prihvatljivu razinu primjenom postojećih odredaba ovoga zakona, ili kojima se neće moći upravljati na odgovarajući način primjenom odredaba iz VIII poglavlja ovoga zakona.
3. Planom iz stavka 1. utvrđuju se i praktični postupci prijeko potrebni za upravljanje krizom, uključujući organizaciju krizne jedinice u mjerodavnim organima, njezino popunjavanje osobljem uz primjenu načela transparentnosti i utvrđivanje strategije komuniciranja između Agencije, mjerodavnih organa, drugih mjerodavnih tijela državne uprave i ustanova, potrošača, te subjekata u poslovanju s hranom.

XII - HRANA ZA ŽIVOTINJE

Članak 43.

Zahtjevi koji se odnose na zdravstvenu ispravnost i kvalitet hrane za životinje

1. Na tržište nije dopušteno stavljanje zdravstveno neispravnu hranu za životinje.
2. Hrana za životinje smatra se zdravstveno neispravnom za uporabu ako štetno djeluje na zdravlje životinja koje proizvode hranu ili se rabe za proizvodnju hrane, te hranu dobivenu od tih životinja čini zdravstveno neispravnom za ljudsku konzumaciju.
3. Kada je hrana za životinje, koja ne zadovoljava zahtjeve zdravstvene ispravnosti i kvalitete dio jedne proizvodne serije ili pošiljke istovrsne hrane za životinje, pretpostavlja se da je sva hrana za životinje u toj proizvodnoj seriji ili pošiljci također neispravna, osim ako se nakon obavljene laboratorijske analize i superanalize utvrdi suprotno.

Članak 44.

Stočna hrana neprikladna za uporabu

1. Kada postoje razlozi za sumnju da je hrana za životinje zdravstveno neispravna i ne zadovoljava uvjete kvalitete, Agencija u suradnji s mjerodavnim organima poduzet će mjere ograničenja stavljanja hrane za životinje na tržište, odnosno njezino povlačenje s tržišta.
2. Agencija u suradnji s mjerodavnim organima donosi provedbene propise kojim će utvrditi:
 - a) zahtjeve koji se odnose na zdravstvenu ispravnost i kvalitetu hrane za životinje,
 - b) higijenske uvjete i postupanja u poslovanju s hranom za životinje,
 - c) uvođenje sustava samokontrole te njihovu primjenu od subjekata u poslovanju s hranom za životinje radi

osiguranja zdravstvene ispravnosti i kvalitete hrane za životinje koju stavljaju na tržište,

- d) propisati uvjete glede stručnih djelatnika, prostorija i opreme koje moraju ispunjavati laboratoriji za obavljanje analiza i superanaliza hrane za životinje,
- e) propisati zabranu ili ograničenje uporabe određenih sirovina u proizvodnji hrane za životinje koje potječu iz specifičnih izvora, bilo po vrsti životinje, mjestu podrijetla, svojoj prirodi, naknadnoj obradbi ili drugim karakteristikama,
- f) propisati i druge uvjete u svezi s hranom za životinje, za koje se utvrdi da su prijeko potrebni da bi se osiguralo da hrana za životinje udovoljava zahtjevima zdravstvene ispravnosti i kvalitete.

Članak 45.

Uvoz i izvoz hrane za životinje

Na uvoz i izvoz hrane za životinje u Bosnu i Hercegovinu primjenjuju se odredbe čl. 20. do 23. ovoga zakona.

Članak 46.

Upis u upisnik objekata

Na upis u registar (registraciju i/ili odobravanje) objekata u kojima se proizvodi i skladišti hrana za životinje primjenjuju se odredbe propisa o veterinarstvu.

Članak 47.

Obveze i odgovornosti subjekata u poslovanju s hranom za životinje

Obveze i odgovornosti subjekata u poslovanju s hranom za životinje u svezi s:

- a) higijenom, zdravstvenom ispravnošću i kvalitetom hrane za životinje,
- b) postupanjem ako hrana za životinje ne udovoljava propisanim zahtjevima,
- c) uvođenjem sustava samokontrole u objektima koji se rabe u poslovanju s hranom za životinje,
- d) uvođenjem sustava koji će omogućiti sljedivost hrane za životinje,

sukladne su obvezama i odgovornostima subjekata u poslovanju s hranom propisanim u Poglavlju VI ovoga zakona.

Članak 48.

Stavljanje na tržište hrane za životinje koja se sastoji ili sadrži GMO

Odredbe Poglavlja VII ovoga zakona u potpunosti se primjenjuju na stavljanje na tržište hrane za životinje koja se sastoji ili sadrži GMO.

Članak 49.

Službena kontrola hrane za životinje

Na službenu kontrolu hrane za životinje primjenjuju se odredbe sadržane u Poglavlju VIII ovoga zakona.

Članak 50.

Ovlašteni ispitni i referentni laboratoriji

Odredbe Poglavlja IX ovoga zakona primjenjuju se u potpunosti na ovlaštene ispitne i referentne laboratorije za hranu za životinje.

Članak 51.

Upravljanje krizom i hitnim slučajevima

Na hitne mjere za osiguranje zdravstvene ispravnosti hrane za životinje i izradu općeg plana za upravljanje krizom na području zdravstvene ispravnosti hrane za životinje primjenjuju se odredbe čl. 41. i 42. ovoga zakona.

XIII - AGENCIJA ZA SIGURNOST HRANE

Članak 52.

Opće odredbe

1. U cilju osiguranja sigurnosti hrane i hrane za životinje, vršenja znanstvenih i stručno-tehničkih poslova iz ovoga zakona i primjene međunarodnih konvencija i međunarodnih sporazuma iz područja sigurnosti hrane i hrane za životinje obvezujućih za Bosnu i Hercegovinu,

osniva se Agencija za sigurnost hrane Bosne i Hercegovine.

2. Vijeće ministara posebnim aktom osniva Agenciju, sukladno ovom zakonu, na prijedlog Ministarstva.
3. Agencija ima svojstvo pravne osobe s pravima i obvezama propisanim ovim Zakonom i statutom Agencije.
4. Statut Agencije donosi Upravno vijeće uz suglasnost Vijeća ministara.
5. Sredstva za rad Agencije osiguravaju se u državnom proračunu Bosne i Hercegovine.
6. Agencija ostvaruje i prihode od drugih aktivnosti koje organizira i provodi unutar vlastite djelatnosti.

Članak 53.

Djelatnost Agencije

1. Agencija je obvezna pružati znanstvene savjete, te znanstvenu i tehničku potporu zakonodavstvu i politici Bosne i Hercegovine u svim područjima koja imaju izravan ili neizravan utjecaj na sigurnost hrane i hrane za životinje. Ona daje neovisne podatke o svim pitanjima u okviru tih područja i prenosi podatke o rizicima.
2. Agencija predstavlja kontaktnu točku za aktivnosti u komisiji Codex Alimentarius.
3. Agencija je dužna doprinositi visokoj razini zaštite života i zdravlja ljudi te, u tom smislu, voditi računa o zdravlju i dobrobiti životinja, zdravlju bilja i okoliša, na teritoriju Bosne i Hercegovine.
4. Agencija je dužna prikupljati i analizirati podatke kako bi se omogućilo karakteriziranje i praćenje rizika koji imaju izravan ili neizravan utjecaj na sigurnost hrane i hrane za životinje.
5. Zadaci Agencije obuhvataju i pružanje:
 - a) znanstvenih savjeta, te znanstvene i tehničke potpore vezano uz ljudsku prehranu u svezi sa zakonodavstvom Bosne i Hercegovine, kao i pomoći u komunikaciji vezano uz pitanja prehrane u okviru programa zdravstvene zaštite u Bosne i Hercegovine,
 - b) znanstvenih mišljenja o drugim pitanjima vezanima uz zdravlje i dobrobit životinja i zdravlje bilja,
 - c) znanstvenih mišljenja o proizvodima, uključujući hranu i hranu za životinje vezano uz genetski modificirane organizme.
6. Agencija je dužna pružati znanstvena mišljenja koja će služiti kao znanstvena osnova za izradu i usvajanje mjera Vijeća ministara, a koja su u okviru djelatnosti Agencije.
7. Agencija je dužna obavljati svoje zadatke u uvjetima koji će joj omogućiti da bude referentna točka zahvaljujući svojoj neovisnosti, znanstvenoj i tehničkoj kvaliteti mišljenja koje daje i informacija koje prosljeđuje, transparentnosti svojih procedura i metoda rada i pažnji koju posvećuje provedbi povjerenih joj zadataka.
8. Agencija je dužna djelovati u uskoj suradnji s mjerodavnim organima, koji su obvezni unutar svojih mjerodavnosti, osigurati ispunjenje zadataka Agencije.
9. Agencija i mjerodavni organi surađuju u promicanju efektivne povezanosti između funkcija procjene rizika, upravljanja rizikom i objave rizika.

Članak 54.

Zadaci Agencije

1. Zadaće Agencije su sljedeće:
 - a) pruža mjerodavnim organima najbolja znanstvena mišljenja u svim predmetima utvrđenim zakonodavstvom i o svim pitanjima u okviru svojih djelatnosti,
 - b) promiče i koordinira razvoj jedinstvenih metodologija ocjenjivanja rizika u područjima u okviru svoje djelatnosti,
 - c) inicira, priprema i organizira izradu provedbenih propisa iz ovoga zakona,
 - d) pruža znanstvenu i tehničku potporu mjerodavnim organima u područjima u okviru svoje djelatnosti i,

kad se to od nje zatraži, u tumačenju i razmatranju mišljenja ocjene rizika,

- e) stavlja na raspolaganje znanstvene studije u okviru svojih djelatnosti,
 - f) tražiti, prikupljati, uspoređivati, analizirati i sumira znanstvene i tehničke podatke u područjima u okviru svoje djelatnosti,
 - g) poduzima mjere kojima se utvrđuju i karakteriziraju rizike koji se pojavljuju u područjima u okviru svoje djelatnosti,
 - h) uspostavlja sustav mreža organizacija koje djeluju u područjima u okviru njezine djelatnosti i odgovora za njihovo djelovanje,
 - i) pruža znanstvenu i tehničku pomoć u postupcima upravljanja kriznim stanjima koje provode mjerodavni organi vezano uz sigurnost hrane i hrane za životinje,
 - j) osigurava da javna tijela i zainteresirane strane žurno dobiju pouzdane, objektivne i opsežne podatke u područjima u okviru djelatnosti Agencije,
 - k) izražava samostalno vlastite zaključke i usmjerenja u pitanjima u okviru svoje mjerodavnosti.
2. Agencija obavlja i druge poslove utvrđene ovim zakonom i drugim propisima.

Članak 55.

Tijela Agencije

Tijela Agencije su:

- a) Upravni odbor,
- b) direktor,
- c) Savjetodavno vijeće,
- d) Znanstveno vijeće i znanstveni odbori.

Članak 56.

1. Agencijom upravlja direktor u suradnji sa zamjenikom direktora, tajnikom sukladno zakonu, Pravilnikom o unutarnjem ustroju Agencije i drugim općim aktima sukladno Zakonu.
2. Direktor Agencije sudjeluje u radu Upravnog odbora Agencije bez prava glasa.
3. Direktor Agencije donosi opća akta Agencije sukladno Zakonu.

Članak 57.

1. Direktora i zamjenika direktora Agencije imenuje Vijeće ministara Bosne i Hercegovine na prijedlog predsjedatelja Vijeća ministara sukladno Zakonu o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.
2. Direktora i zamjenika direktora imenuje Vijeće ministara na razdoblje od četiri godine, s tim da na istu funkciju mogu biti imenovani još jedan mandat.
3. Tajnik Agencije bira se sukladno Zakonu o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

Članak 58.

1. Direktor, zamjenik direktora i tajnik ne mogu biti iz reda istog konstitutivnog naroda Bosne i Hercegovine.
2. Direktor i zamjenik direktora Agencije za svoj rad odgovaraju Vijeću ministara.

Članak 59.

Sastav i mandat Upravnog odbora

1. Upravni odbor Agencije ima 15 članova koje imenuje Vijeće ministara na zajednički prijedlog mjerodavnih organa.
2. Upravni odbor Agencije čine predstavnici:
 - a) Ministarstva vanjske trgovine i ekonomskih odnosa Bosne i Hercegovine,
 - b) Ureda za veterinarstvo Bosne i Hercegovine,
 - c) Uprave za zaštitu bilja Bosne i Hercegovine,
 - d) Federalnog ministarstva zdravstva,
 - e) Ministarstva zdravlja i socijalne zaštite Republike Srpske,

- f) Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva,
 - g) Ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Republike Srpske,
 - h) Federalnog ministarstva trgovine,
 - i) Ministarstva trgovine i turizma Republike Srpske,
 - j) Vlade Brčko Distrikta,
 - k) entitetskih ministarstava nadležnih za prehrambenu industriju,
 - l) a ostala tri člana Upravnog odbora imenuje Vijeće ministara na osnovu posebnih propisa.
3. Mandat članova Upravnog odbora je četiri godine.
4. Predsjednika Upravnog odbora biraju članovi vijeća iz svojih redova na razdoblje od tri godine.

Članak 60.

Zadaće i način rada Upravnog odbora

1. Upravni odbor Agencije:
 - a) odobrava, odnosno usvaja interne propise Agencije i njezinih sastavnih dijelova,
 - b) predlaže propise za područje hrane i hrane za životinje,
 - c) usvaja finansijske propise Agencije,
 - d) osigurava da Agencija obavlja svoje funkcije i izvršava zadatke koji su joj dodijeljeni sukladno zakonu,
 - e) osigurava da radni programi Agencije budu sukladni propisima i politici prioriteta Vijeća ministara na području sigurnosti hrane,
 - f) u što kraćem roku, čini dostupnim javnosti dnevne radove, zapisnike i druge dokumente sa sastanaka Upravnog odbora, uključujući i interne propise Agencije, proceduralne propise Upravnog odbora i finansijske propise Agencije,
 - g) usvaja Program aktivnosti najdulje za razdoblje od četiri godine,
 - h) usvaja prije 31. siječnja svake godine Program rada Agencije za razdoblje do 31. siječnja iduće godine,
 - i) prije 30. ožujka svake godine usvaja Opće izvješće o radu Agencije u prethodnoj godini.
2. Upravni odbor Agencije donosi odluke većinom glasova svojih članova.
3. Upravni odbor Agencije sastaje se na poziv predsjednika ili direktora ili na zajednički zahtjev tri svoja člana.

Članak 61.

Savjetodavno vijeće

1. Savjetodavno vijeće ima 15 članova i čine ga predstavnici instituta i zavoda za javno zdravstvo, institucija za prehrambenu tehnologiju, veterinarskih instituta i zavoda, agronomskih instituta, institucija mjerodavnih za zaštitu okoliša, Instituta za standarde Bosne i Hercegovine, Instituta za akreditiranje Bosne i Hercegovine, te članova iz reda udruga potrošača, komora i udruga koje imaju interes na području sigurnosti hrane, odnosno hrane za životinje.
2. Članove Savjetodavnog vijeća imenuje Upravni odbor na prijedlog mjerodavnih organa sukladno posebnim propisima.
3. Savjetodavno vijeće savjetuje rukovodioca u izvršavanju poslova Agencije.
4. Zadaće i način rada Savjetodavnog vijeća kojemu predsjeda direktor Agencije utvrđuju se Statutom i drugim općim aktima Agencije.

Članak 62.

Znanstveno vijeće i znanstveni odbori

1. Agencija ima Znanstveno vijeće i znanstvene odbore, kao stručna tijela za utvrđivanje znanstvenih mišljenja u okviru djelokruga Agencije.
2. Djelokrug i broj članova Znanstvenog vijeća, te djelokrug, broj znanstvenih odbora s brojem članova, kao i postupak

i način rada utvrđuje se Statutom i drugim općim aktima Agencije, sukladno međunarodnim propisima i pravilima.

Članak 63.

Znanstvena mišljenja

1. Znanstveno vijeće daje znanstvena mišljenja:
 - a) na zahtjev Upravnog odbora, u svezi s bilo kojim predmetom unutar njegove mjerodavnosti, te u svim slučajevima za koje državno zakonodavstvo predviđa da se konzultira Znanstveno vijeće,
 - b) na vlastitu inicijativu, o predmetima u okviru svoje mjerodavnosti.
2. Zahtjevi navedeni u stavku 1. a) moraju biti popraćeni svim potrebnim informacijama koje objašnjavaju o kojem znanstvenom pitanju se radi.
3. Znanstveno vijeće daje znanstveno mišljenje u roku koji je naveden u zahtjevu za dobijanje mišljenja, osim ako objektivne okolnosti to onemogućavaju.
4. Ako je više različitih zahtjeva predano u svezi s istim pitanjem, ili ako zahtjev nije sukladan stavku 2. ako je nejasan, ili ako je Znanstveno vijeće već dalo mišljenje o nekom određenom pitanju te je zaključilo da nema novih informacija koje bi trebalo razmatrati, ono može ili odbiti zahtjev ili predložiti da ga se izmijeni i dopuni u dogovoru s rukovoditeljem. Odbijanje mora biti obrazloženo Upravnom odboru.

Članak 64.

Naknade i troškovi

Članovima Upravnog odbora, Savjetodavnog vijeća, Znanstvenog vijeća i znanstvenih odbora Agencije pripada naknada za rad i naknada troškova u svezi s radom, a visinu naknada utvrđuje Vijeće ministara.

XIV - DRŽAVNI SLUŽBENICI I UPOSLENICI AGENCIJE

Članak 65.

1. Poslove osnovnih djelatnosti koje su ovim zakonom stavljeni u mjerodavnost Agencije obavljaju državni službenici, koji se postavljaju na radna mjesta utvrđena Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.
2. Kategorija u okviru radnih mjesta koje obavljaju državni službenici utvrđuje se Pravilnikom o unutarnjem ustroju Agencije.
3. Pomoćno-tehničke poslove u Agenciji obavljaju uposlenici sukladno važećim propisima.

Članak 66.

1. Rad Agencije je dostupan javnosti.
2. Javnost rada Agencije može se osigurati ili isključiti samo u slučajevima utvrđenim u legislativi BiH. Agencija ima pravo pristupa informacijama sukladno Zakonu o pristupu informacijama u Bosni i Hercegovini.
3. Agencija je dužna čuvati potpuno povjerljivost komercijalnih informacija koje su joj dane u smislu da ih može dalje plasirati samo uz odobrenje davaoca komercijalnih usluga.

XV - UNUTARNJI USTROJ - PROGRAM RADA I IZVJEŠĆE

Članak 67.

1. Unutarnji ustroj Agencije utvrđuje se Pravilnikom o unutarnjem ustroju koji donosi direktor Agencije, uz suglasnost Vijeća ministara.
2. Pravilnikom o unutarnjem ustroju Agencije utvrđuju se:
 - a) organizacijske jedinice i njihova mjerodavnost,
 - b) način upravljanja,
 - c) programiranje i izvršavanje poslova,
 - d) ovlasti i odgovornosti državnih službenika u obavljanju poslova,
 - e) ukupan broj državnih službenika u obavljanju poslova,

- f) naziv i raspored poslova po organizacijskim jedinicama, s opisom poslova za svakog državnog službenika i uposlenika ili skupinu državnih službenika i uposlenika s potrebnim uvjetima u pogledu stručne spreme i drugih uvjeta za rad na određenim poslovima,
- g) broj pripravnika koji se primaju u radni odnos i uvjeti za njihov prijem.

Članak 68.

1. Direktor Agencije dužan je za svaku godinu donijeti Program rada i podnijeti izvješće o radu.
2. Program rada i izvješće o radu podnosi Vijeću ministara.

XVI - KAZNE ODREDBE

Članak 69.

1. Novčanom kaznom od 25.000 KM do 100.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:
 - a) stavlja na tržište novu hranu protivno članku 31. stavku 1. ovoga zakona,
 - b) stavlja na tržište hranu zdravstveno neispravnu iz članka 12. stavak 2. ovoga zakona,
 - c) pušta na tržište hranu neodgovarajuće kakvoće iz članka 18. ovoga zakona,
 - d) stavlja na tržište hranu za životinje protivno članku 48. ovoga zakona.
2. Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.
3. Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.

Članak 70.

1. Novčanom kaznom od 12.500 KM do 25.000 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:
 - a) uvozi hranu protivno članku 20. stavak 1. ovoga zakona,
 - b) obavlja djelatnost u neregistriranom objektu protivno članku 22. stavak 1. ovoga zakona,
 - c) obavlja radnje protivno članku 27. ovoga zakona,
 - d) obavlja radnje protivno članku 29. ovoga zakona,
 - e) stavlja na tržište hranu za životinje protivno članku 43. stavak 1. ovoga zakona.
2. Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.
3. Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.

Članak 71.

1. Novčanom kaznom od 7.500 KM do 17.500 KM kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako:
 - a) obavlja radnje protivno članku 25. stavak 1. ovoga zakona,
 - b) obavlja radnje protivno članku 28. ovoga zakona.
2. Za prekršaje iz stavka 1. ovog članka kaznit će se i odgovorna osoba u pravnoj osobi novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.
3. Za prekršaje iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se fizička osoba novčanom kaznom od 1.250 KM do 2.500 KM.

XVII - PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 72.

Ostali propisi

Vijeće ministara na prijedlog Agencije donijet će:

- a) propise o novoj hrani,
- b) propise o označavanju i reklamiranju hrane,
- c) propise o oznaci tradicionalnog ugleda hrane,
- d) propise o oznaci izvornosti i oznaci zemljopisnog podrijetla hrane kao i druge potrebne propise iz ovog područja oblasti.

Članak 73.

Rok za donošenje provedbenih propisa

1. Mjerodavni organi dužni su u roku od 18 mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona donijeti provedbene propise iz ovog zakona, izuzev propisa iz članka 22. stavak 2. koji je potrebno donijeti u roku 12 mjeseci.
2. Do donošenja propisa iz stavka 1, primjenjivat će se važeći propisi, ako nisu u opreci s odredbama ovoga zakona.
3. Mjerodavni organi mogu donijeti i druge propise, osim propisa predviđenih ovim zakonom, ukoliko su potrebni za primjenu Zakona.

Član 74.

Upravni odbor i v.d. direktor

1. Vijeće ministara imenovat će članove Upravnog odbora Agencije, te privremenog direktora Agencije u roku od tri mjeseca od dana stupanja na snagu ovoga zakona.
2. Obvezuje se Upravni odbor Agencije da donese statut u roku od četiri mjeseca i druge opće akte u roku od šest mjeseci od dana imenovanja.
3. Obvezuje se privremeni direktor Agencije da obavi pripreme za početak rada Agencije te da podnese prijavu za upis u sudski registar u roku od tri mjeseca od dana imenovanja.

Članak 75.

Dopuštenja za stavljanje na tržište GMO

Dopuštenja za stavljanje na tržište nove hrane iz članka 31. ovoga zakona i hrane za životinje koja sadrži ili se sastoji od GMO iz članka 48. ovoga zakona, neće se izdavati do donošenja provedbenih propisa utvrđenih člankom 31. stavkom 4.

Članak 76.

Stupanje na snagu zakona

Ovaj zakon stupa na snagu osam dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u službenim glasilima entiteta i Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine.

PS BiH broj 107/04
9. rujna 2004. godine
Sarajevo

Predsjedatelj
Zastupničkog doma
Parlamentarne skupštine BiH
Martin Raguž, v. r.

Predsjedatelj
Doma naroda
Parlamentarne skupštine BiH
Goran Milojević, v. r.